

WELKOM THUIS

Eerder verschenen van Lucia Berlin

Handleiding voor poetsvrouwen (2015)

Avond in het paradijs (2018)

Lucia Berlin

Welkom thuis

Een memoir met foto's en brieven

Vertaald door
Maaïke Bijnsdorp, Lucie Schaap
en Elles Tukker

Met een voorwoord
van Jeff Berlin

Lebowski Publishers, Amsterdam 2018

Oorspronkelijke titel: *Welcome Home*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Farrar, Straus and Giroux, New York 2018

© Literary Estate of Lucia Berlin, 2018

© Vertaling uit het Amerikaans: Maaïke Bijnsdorp, Lucie Schaap en Elles Tukker, 2018

© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, Amsterdam 2018

Omslagontwerp: Na Kim, New York

Omslagontwerp Nederlandse uitgave: Peter de Lange

Auteursfoto: Buddy Berlin

Typografie: Krijnie Gerritsen, bijzee

ISBN 978 90 488 4195 0

ISBN 978 90 488 4196 7 (e-book)

NUR 321

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Meld je aan voor de nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van de nieuwste boeken van

Lebowski Publishers via www.lebowskipublishers.nl/nieuwsbrief

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

Ter nagedachtenis aan Fred en Helene Buck

Voorwoord

*'Ik heb op zoveel plaatsen gewoond, echt belachelijk...
en omdat ik zo vaak ben verhuisd, zijn plaatsen heel erg
belangrijk voor me. Ik ben altijd op zoek... op zoek naar thuis.'*

Lucia Berlin, interview (2003)

De eerste schrijver die ik ooit aan het werk heb gezien, was mijn moeder, Lucia Berlin. Mijn vroegste herinneringen zijn aan mijn broer Mark en mij, terwijl we op onze driewielers rondreden over onze zolderetage in Greenwich Village, waar mama zich een ongeluk zat te tikken op haar Olympia. Wij dachten dat ze brieven zat te schrijven, ze schreef een héleboel brieven. Tijdens onze lange wandelingen door de stad stonden we vrijwel elke dag even stil bij een brievenbus en dan mochten wij haar enveloppen erin gooien. We vonden het heerlijk om ze te zien verdwijnen en te horen vallen. En altijd als ze een brief kreeg, las ze die aan ons voor en verzong ze vaak ook een verhaal bij wat er die dag was bezorgd.

We zijn met haar verhalen opgegroeid. We hebben er een heleboel gehoord en soms waren het verhaaltjes voor het slapengaan: haar avonturen met haar beste vriend Kentshereve, de beer die hen gevangen hield toen ze aan het kamperen waren, de hut met het behang van tijdschriftenpagina's, tante Tiny op het dak, de poema die oom John als huisdier hield – we hebben ze allemaal meer dan eens gehoord. Het waren verhalen uit haar leven en veel ervan is later tot verhalen verwerkt die in druk verschenen.

Toen ik een jaar of zes was ontdekte ik bij het snuffelen in

een kast een typmachinekoffer. Er zat een map in waarop EEN VREDIG KONINKRIJK geschreven stond. Het was een verhaal over twee kleine meisjes die sierspeeldoosjes verkochten in El Paso. Het was voor het eerst dat ik iets las wat geen kinderboek was. Op dat moment werd me duidelijk dat ze helemaal geen brieven schreef, maar verhalen. Ze vertelde me dat er een paar jaar terug verhalen van haar in tijdschriften hadden gestaan. Ze liet me de nummers zien en ik mocht ze lezen. Daarna zeurde ik vaak of ik mocht lezen waar ze mee bezig was, maar dan zei ze altijd: 'Als het af is.'

Pas zeven of acht jaar later begon ze dingen zo ver af te krijgen dat ik ze mocht lezen. Intussen was ze nog twee zoons rijker (mijn broers, David en Dan), was ze gescheiden van haar derde man (onze vader, Buddy Berlin), waren we verhuisd naar Berkeley en moest ze de eindjes aan elkaar zien te knopen als lerares op een kleine privéschool. In (of vanwege) alle chaos schreef ze meer dan ooit. Vrijwel elke avond installeerde ze zich na het eten en ons favoriete tv-programma met een glas whisky aan de keukentafel en begon te schrijven, vaak tot diep in de nacht. Ze schreef doorgaans met balpen in een ringbandschrift, maar soms werden we 's nachts wakker van het geluid van haar typmachine dat dan vaak overstemd werd door haar lievelingsnummer van dat moment dat eindeloos herhaald uit de stereo klonk.

De eerste verhalen die ze omstreeks die tijd voltooide waren die waaraan ze begin jaren zestig in New York en Albuquerque was begonnen. Ze maakten al snel plaats voor meer persoonlijke verhalen die hun oorsprong vonden in benarde toestanden en persoonlijke drama's als gevolg van haar toenemende drankprobleem. Nadat ze haar werk in het onderwijs was kwijtgeraakt, nam ze allerlei verschillende banen aan (als poetsvrouw, telefoniste, administratief medewerkster in een ziekenhuis) die een rijke bron van materiaal voor nieuwe verhalen vormden, wat ook gold voor de tijd die ze doorbracht in ontzuuchteringscellen en ontwenningsklinieken. Ondanks tegenslagen bleef ze schrijven en werden haar verhalen al snel weer uitgegeven.

Jaren later was het laatste wat ze me te lezen gaf een vroege

versie van *Welkom thuis*, een reeks herinneringen aan de plaatsen waar ze had gewoond en die ze als thuis had beschouwd. Ze waren oorspronkelijk bedoeld als eenvoudige schetsen van die plaatsen zelf, zonder personages of dialoog. Dit waren de verhalen uit haar jeugd die we hadden gehoord toen we zelf nog kinderen waren, maar nu op volgorde en niet langer vermomd als fictie. Helaas raakte haar tijd op en eindigt de laatste versie van het manuscript in 1965, de laatste zin onvoltooid.

Lucia schreef gedurende haar leven honderden zo niet duizenden brieven. We hebben hier een paar van onze dierbaarste opgenomen uit dezelfde periode die *Welkom thuis* bestrijkt. Het zijn voor het merendeel brieven die ze tussen 1959 en 1965 schreef aan haar goede vrienden Ed Dorn en Helene Buck Dorn. Het was een tijd van drama, groei en ingrijpende veranderingen en de brieven bieden vaak een fascinerend kijkje in de gedachtewereld van een jonge moeder en beginnend schrijfster die volop bezig is zichzelf te ontdekken.

Hierbij presenteren we *Welkom thuis*: verhalen, brieven en foto's uit de eerste negenentwintig jaar van het leven van een unieke Amerikaanse stem.

— Jeff Berlin, mei 2018

Juneau, Alaska,
1935



Alaska, 1935



Ted en Mary Brown
in Juneau, 1935



Het huis van de
familie Brown in Juneau



Lucia, geboren op 12 november 1936

Juneau, Alaska

Ze zeiden dat het een schattig huisje was met veel ramen, robuuste houtkachels en strakgespannen horren tegen de muggen. Het keek uit over de baai, op zonsondergangen, sterren en het betoverende noorderlicht. Terwijl mijn moeder me in slaap wiegde, dwaalden haar ogen over de lager gelegen haven, die altijd vol vissersboten, sleepbootjes en Amerikaanse en Russische ertsschepen lag. Mijn wieg stond in de slaapkamer, waar het altijd stikdonker was of



Mary Brown met Lucia in
Juneau, Alaska, 1937



Ted en Mary Brown in
Mullan, Idaho, 1937

juist heel licht, vertelde ze me later zonder verdere uitleg over de seizoenen met hun lange en korte dagen. Mijn eerste woordje was ‘licht’.

Mullan, Idaho

Mijn vroegste herinnering is het getik van dennentakken tegen het raam. Dit huis stond in Coeur d’Alene, bij de Sunshine-mijn in Idaho. Gigantische eiken met takken die bijna evenwijdig aan de grond hingen en waarover eekhoorns heen en weer stoven als over een snelweg.

Ik las onlangs dat de geur van bloemen, vooral die van rozen en seringen, vroeger veel sterker was, dat die inmiddels door kruising is verwaterd. Waar of niet, de geuren van Idaho zoals ik me die herinner zijn intenser dan van alle hedendaagse bloemen. De appelbloesem en hyacinten waren letterlijk bedwelmend. Ik ging vaak op het gras onder de sering liggen en ademde net zolang in tot ik me licht in het hoofd voelde. Ook vond ik het in die tijd leuk om net zo lang rondjes te draaien tot ik te duizelig was om rechtop te kunnen blijven staan. Misschien waren dat vroeger waarschuwingssignalen en vormden seringen mijn eerste verslaving. Ik had nog nooit van wilgenkatjes gehoord en was dus stomverbaasd om bont aan een tak te zien groeien. Ik waadde door het



Het huis van de familie Brown in Mullan, Idaho, 1937



Lucia in Mullan

ijskoude riviertje om erbij te komen en maakte mijn schoenen en kleren kletsnat. Na die keer mocht ik niet meer naar buiten; ik had kunnen verdrinken of meegesleurd kunnen worden.

Ik sliep op een Murphy-bed. Die bedden waren toen populair, ze werden overdag opgeklapt in een kast. In dit grote huis lagen geen vloerkleden en stonden heel weinig meubels. Gekraak. Geloei van wind in de bomen, gekletter van regen tegen de ramen. Gesnik in de badkamer.

's Avonds speelden mijn ouders soms een potje *pinochle* met burens. Gelach en sigarettenrook zweefden langs de trap omhoog naar mijn kamer. Finse en Zweedse kreten. Gezellig, het gekletter van pokerfiches en maraca-ijsblokjes. De specifieke manier waarop mijn moeder deelde. Het zacht zoevende schudden, een scherp *pets pets* als ze de kaarten neerlegde.

Elke ochtend zag ik de kinderen naar school gaan en later hoorde ik ze dan slagballen en bikkelen en tolleren. Ik speelde binnen met mijn 'hond' Skippy, een kleine koffiepercolator die vastgebonden was aan de ceintuur van een badjas. Mijn moeder las detectives. We keken allebei door het raam naar de regen. Eerst is het eng, dan mooi, als je wakker wordt en de eerste sneeuw ziet liggen.

Mijn vader kwam moe en onder een dikke laag roet uit zijn werk, zijn ogen verschrikte witte kringen met een smaragdgroene kern.

's Zaterdagavond liepen we de heuvel af naar het stadje. Een kruidenier, een postkantoor, gevangenis, kapperszaak, een apotheek en drie kroegen. We kochten een *Saturday Evening Post* en een enorme Hershey-reet. Voelbaar geknerp van sneeuw onder onze overschoenen. Na zonsondergang gingen we weer naar huis, maar dan was het buiten net zo licht als overdag dankzij de sterrenpracht van Idaho die de hemel versplinterde. Ook het licht van de sterren was toen beslist feller.

Marion, Kentucky

Sneeuw en kou die snel omsloegen in een zwoel zuidelijk voorjaar met bloeiende trompetbomen en perzik- en appelbloesem. Overall vogels, onstuitbaar jubelend. Vlinders. Ik mocht de veranda van het pension niet af, die glanzend zwart was geverfd en door glanzende *nigras* werd gedweild. 'Zeg dat ze dat woord niet mag gebruiken,' zei mijn vader tegen mijn moeder.

'Ik kom uit Texas. Moet ik soms zwartjes zeggen?'

'Kleurlingen, in hemelsnaam.'

Alle kleurlingen, de dienstmeisjes, koks en obers, kwamen met me kletsen.

Er waren geen andere kinderen in het pension. De mijnwerkers in Marion waren alleenstaande mannen, voornamelijk Mexicanen die met z'n honderden in barakken woonden. De bewoners van de pensions waren ingenieurs zoals mijn vader, essayeurs, geologen en een besnorde metselaar die met mijn moeder op de veranda zat te lachen. De enige andere vrouwelijke gast was een verpleegster. Haar borsten waren zo gigantisch dat ze met haar bovenlichaam een kwartslag gedraaid aan tafel moest zitten. Ik kon mijn ogen er niet vanaf houden tot mijn vader me vanwege dat gestaar naar haar boezem een tik gaf. Het woord boezem alleen al bezorgde me de slappe lach, maar ik moest het gewoon blijven zeggen, blijven